

Aan de Eerste Minister, Mijnheer Alexander De Croo

De weg uit de opvangcrisis

13 SEPTEMBER 2022

INHOUDSOPGAVE

3 LIJST VAN ONDERTEKENENDE ORGANISATIES

7 OPVANG

7 Dringende opvang van een zo groot mogelijk aantal personen dat recht heeft op opvang

10 Vrijmaken van plaatsen in het opvangnetwerk

11 Wijziging van het opvangmodel

13 Uitwerken van een overzichtelijk draaiboek -met kleurencodes- voor het openen van opvangplaatsen afhankelijk van de bezettingsgraad

15 INTERNATIONALE BESCHERMING / VERBLIJF

15 Versnelling van bepaalde lopende verblijfsaanvragen van personen in het opvangnetwerk

16 Efficiënte en coherente toepassing van de Dublin-III Verordening

16 Een oplossing voor personen met een lang verblijf in het opvangnetwerk

17 GEZONDHEID

17 Onmiddellijk maatregelen nemen om de schurftepidemie bij de mensen op straat op te lossen.

18 Personen met psychologische kwetsbaarheden omwille van een lang verblijf op straat moeten adequate en aangepaste hulpverlening aanbieden.

18 Verzeker dat alle asielzoekers hun requisitorium tijdig ontvangen, zodat zij toegang krijgen tot de zorg waar zij recht op hebben in de bestaande voorzieningen.

19 NBMV's

19 Een samenhangend en veilig traject voor NBMV's verzekeren

21 Onmiddellijke stopzetting van de protocollen betreffende kwetsbaarheidscriteria, beschikbaarheid en toegankelijkheid van diensten - zorgen voor een grotere en betere toegankelijkheid van de voogddienst, het registratiecentrum en de dispatching wanneer minderjarigen onderdak nodig hebben

21 Creëren van aangepaste opvangplaatsen voor minderjarigen

LIJST VAN ONDERTEKENENDE ORGANISATIES

- 11.11.11
- CIRÉ
- CNCD-11.11.11
- Amnesty International Belgique francophone
- Amnesty International Vlaanderen
- Plateforme citoyenne BXLRefugees
- Ligue des droits humains
- Liga voor mensenrechten
- MOC
- ABVV-FGTB
- CSC-ACV
- JRS Belgium
- Vivre ensemble
- Caritas International Belgium
- Ordre Français des avocats du barreau de Bruxelles
- OBFG
- Serve the City
- Fédération des maisons médicales
- NANSEN
- Service droit des jeunes de Bruxelles
- DEI Belgique
- ADDE
- Pro Cathédrale Holy Trinity Brussels - Eglise Anglicane
- EPUB - Eglise Protestante Unie de Belgique
- Oasis Belgique asbl
- Oxfam - Magasins du monde
- Oxfam België
- BePax
- Aide aux personnes déplacées
- Fédération des services sociaux
- doucheFLUX
- Centre Athéna Centrum
- Point d'appui
- Cuistots solidaires
- Samusocial
- MSF Belgique
- Medimmigrant
- Médecins du monde - Dokters van de wereld
- Fédération des Médecins Généralistes de Bruxelles (FAMGB)
- Brusselse HuisArtsen Kring BHAK
- Memisa
- Vluchtelingenwerk Vlaanderen
- Cavarria
- Welkom en co vzw
- Steunpunt Integratie Asielzoekers Lubbeek
- VLOS
- Merchtem Multicultureel
- PSC Antwerpen
- SAAMO
- SESO
- UPJB - Union des Progressistes Juifs de Belgique
- Le Monde des Possibles
- L'Olivier

Steunpunt Integratie
Asielzoekers Lubbek

DE WEG UIT DE OPVANGCRISIS

Gedurende een jaar is het opvangnetwerk voor verzoekers om internationale bescherming compleet verzadigd en functioneert het asiel- en opvangsysteem in België niet naar behoren. Ondanks de veroordelingen van Fedasil en de Belgische staat op collectief niveau, de talloze individuele beroepen ingediend door de verzoekers om internationale bescherming zelf en de herhaaldelijke noodsignalen van gerechtelijke en humanitaire actoren, blijft de situatie van het opvangnetwerk achteruit gaan. Het huidige opvangmodel botst op zijn grenzen, maar wordt niet in vraag gesteld. Op korte termijn lijkt er geen perspectief op verbetering te zijn. Al veel te lang verblijven honderden personen dagelijks op straat, ondanks hun pogingen om hun recht op asiel en opvang uit te oefenen. Beide basisrechten worden dagelijks geschonden door de Belgische staat. Ondanks de maatregelen van de federale regering in juli, blijft de situatie op het terrein met de dag verergeren. Dit heeft een significante impact op de noodopvangstructuren in en rond Brussel, die ver voorbij hun verzadigingspunt zitten. Deze crisis is een uitputtingsslag voor alle betrokken actoren. De Belgische staat schendt niet alleen internationale rechtskaders, ze respecteert de rechtsstaat ook niet door zich niet te houden aan rechterlijke uitspraken. Deze onaanvaardbare en beschamende situatie kan niet langer verder duren. Daarom richten wij ons tot u, de eerste minister van de federale regering die een aanzienlijke verantwoordelijkheid draagt in deze situatie.

Ons land slaagde er in het verleden al meerdere malen in om in te spelen op de actualiteit en het aantal opvangplaatsen op korte tijd te verhogen. De ontvangst en opvang van de tijdelijk ontheemden uit Oekraïne tonen opnieuw aan dat ons land ertoe in staat is om in tijden van hoge nood voldoende middelen vrij te maken voor het uitwerken van onmiddellijke oplossingen.

Gezien de genomen maatregelen momenteel niet volstaan, hebben we een draaiboek opgesteld met oplossingen om uit de opvangcrisis te geraken. Dit bestaat enerzijds uit dringende maatregelen om snel uit deze onmenselijke situatie te geraken, en anderzijds uit maatregelen die een uitvoering en impact hebben op de lange termijn. Deze maatregelen zijn bedoeld om een reële en duurzame oplossing te bieden voor de onmenselijke situatie waarin personen die om internationale bescherming verzoeken in België zich in bevinden. Dit draaiboek bevat handvaten om uit de huidige crisis te komen, en om te vermijden dat deze situatie zich elk jaar herhaalt.

In onze hoedanigheid van organisaties die opkomen voor de rechten van mensen op de vlucht, overhandigen wij u dit draaiboek en zullen wij bij u terugkomen totdat er doeltreffende oplossingen zijn gevonden. Na een jaar is er immers geen sprake meer van een crisis, maar van een structureel beleid, dat buiten het wettelijk kader valt en menonwaardig is. Hier moet een einde aan komen.

Probleem	Maatregel	Implementatie
<p>OPVANG</p>	<p>DRINGENDE OPVANG VAN EEN ZO GROOT MOGELIJK AANTAL PERSONEN DAT RECHT HEEFT OP OPVANG</p>	
		<p>Afkondiging van de federale fase van het nationaal rampenplan zodat de coördinatie van deze opvangcrisis naar de minister van Binnenlandse Zaken gaat, en het nationaal crisiscentrum. Dit laat ook toe om gebouwen op de te vorderen en personeel van defensie / civiele bescherming in te zetten.</p>
		<p>Opening van beschikbare plaatsen in hotels in de verschillende regio's. Prioriteit aan personen met een statuut hun transitieperiode al doorlopen in een centrum, bewoners die al meer dan 12 maanden in het opvangnetwerk verblijven en een stabiel arbeidscontract hebben, via een wijziging van de code 207. Verzeker de sociale en medische begeleiding door gespecialiseerde sociale diensten, via conventie en financiering.</p>

Opening van alle sites die op korte termijn inzetbaar kunnen zijn (voornamelijk de site in de Lombaardstraa, 300 plaatsen) en operationalisering via een inzet van het personeel binnen Fedasil (hervestigingsdienst, outreach, vrijwillige terugkeer) en binnen de Dienst Vreemdelingenzaken (85 ICAM coaches, personeel voorzien voor de nieuwe blok in het detentiecentrum van Merksplas en het personeel van het detentiecentrum van Brugge met een eventuele overdracht van de gedetineerden naar andere centra).

Eigenaars en beheerders van kleine logementen in de buurt van een opvangcentrum aansporen om hun eigendom open te stellen voor verzoekers om IB. Op deze manier kunnen zij genieten van de diensten en begeleiding in het centrum in de buurt.

Stel een lijst op van alle vakantieoordens/plaatsen die aan het eind van de zomer beschikbaar kunnen worden worden gesteld

Inzet van de terugkeerwoningen (tussen 28 en 50 plaatsen) en hun personeel.

Met de hulp van Defensie en Civiele Bescherming werkzaamheden in de centra uitvoeren die een snelle capaciteitsverhoging mogelijk maken (met name op de site van Berlaar met ondersteuning van het Rode Kruis via het gemobiliseerde federale personeel).

Rationalisering van het gebruik van sites die enkel worden opengesteld voor tijdelijk ontheemden, en inzet van sites die enkel opstaan voor statushouders waaronder Ariane dat nog een aanzienlijke capaciteit heeft.

Activering van het spreidingsplan voor LOI's, conform artikel 57ter/1 van de Organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Op deze manier worden bijkomende LOI-plaatsen op een evenwichtige manier over het Belgische grondgebied geopend.

Voorkomen dat opvangplaatsen en opvangcentra de komende maanden worden gesloten, door het tijdschema voor de sluiting ervan niet uit te voeren.

Vereenvoudigde goedkeuring en opening van alle potentieel beschikbare opvangplaatsen (collectief en individueel).

VRIJMAKEN VAN PLAATSEN IN HET OPVANGNETWERK

De maatregel inzake maaltijdcheques aantrekkelijker maken (de tarieven verhogen, de toekenningsvoorwaarden vereenvoudigen, ...).

Opheffing van de code 207 voor bewoners die al langer dan 6 maanden in het opvangnetwerk verblijven, zonder bijkomende financiële of arbeidsvoorwaarden

WIJZIGING VAN HET OPVANGMODEL

Een evenwichtig opvangmodel uitwerken, met ten minste 1/3de van het aantal beschikbare plaatsen in de vorm van individuele opvangplaatsen.

Toepassing van de opvangwet, die toelaat om bewoners van een collectief opvangcentrum na 6 maanden over te brengen naar een individuele opvangplaats.

Een permanente opvangcapaciteit van 30000 plaatsen opbouwen, waarvan 25000 plaatsen structureel zijn en 5000 plaatsen een buffer vormen. Dit is gebaseerd op de vaststelling dat er sinds 1999 gemiddeld 21.000 asielaanvragen zijn per jaar, en dat dit aantal in tien verschillende jaren werd overschreden.

Verzekeren van een optimalisatie van de toewijzingen in het hele opvangnetwerk, zodat een stabiele en gegarandeerde bezetting van plaatsen bij de verschillende opvangoperatoren mogelijk is.

Activering van het artikel 11, §4, Opvangwet: "uitzonderlijke omstandigheden, verbonden aan de beschikbare opvangplaatsen in de opvangstructuren, kan het Agentschap, na een beslissing van de Ministerraad op basis van een door het Agentschap opgesteld rapport, gedurende een periode die het bepaalt, ofwel de verplichte plaats van inschrijving van een asielzoeker wijzigen voor zover deze een opvangstructuur beoogt om een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan te wijzen, ofwel in laatste instantie, een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn als verplichte plaats van inschrijving toe te wijzen aan een asielzoeker

Onmiddellijke toepassing in de fase 'code rood' (zie infra)

		<p>Een financieel kader uitwerken dat zekerheid biedt voor operatoren van het opvangnetwerk. Herziening van opzegtermijnen en de financiële voorwaarden, rekening houdend met indexering.</p>
	<p>UITWERKEN VAN EEN OVERZICHTELIJK DRAAI-BOEK -MET KLEURENCODES- VOOR HET OPENEN VAN OPVANGPLAATSEN AFHANKELIJK VAN DE BEZETTINGSGRAAD</p>	
		<p>Uitwerken van een systeem met kleurencodes (groen – oranje – rood), dat per fase bepaalde acties vereist per actor.</p> <p>Groen = normale situatie</p> <p>Oranje = risico op overbezetting, inzetten op flexibiliteit in de procedures voor het openen van bijkomende opvangplaatsen</p> <p>Rood = verzadigd opvangnetwerk, gestroomlijnde procedures om alle opvangmogelijkheden te benutten.</p>

Herziening van de verzadigingsdrempel van het opvangnetwerk. Schrapping van het criterium dat er al bij een bezetting van 85% opvangplaatsen worden gesloten, en dit vervangen door codes:

<85% = redelijke bezetting, en normale werking van Fedasil (groene fase)

85% = het opvangnetwerk bevindt zich in een risico van overbezetting. Identificeren van mogelijke reserveplaatsen als buffer (oranje fase)

90% = activeren van de bufferplaatsen in reserve (oranje fase)

94% = verzadiging van het opvangnetwerk, en activering van het spreidingsplan voor LOI's.

Probleem	Maatregel	Implementatie
<p>INTERNATIONALE BESCHERMING / VERBLIJF</p>	<p>VERSNELLING VAN BEPAALDE LOPENDE VERBLIJFSAANVRAGEN VAN PERSONEN IN HET OPVANGNETWERK</p>	
		<p>Prioritaire behandeling (een beslissing binnen een termijn van 12 weken) voor nationaliteiten met een hoge beschermingsgraad.</p>
		<p>In samenwerking met de DVZ, een verblijfso-plossing voor personen die zich bevinden in een situatie van onverwijderbaarheid (tijdelijk statuut).</p>

		Versnelling van behandeling van 9bis en 9ter aanvragen
	EFFICIËNTE EN COHERENTE TOEPASSING VAN DE DUBLIN-III VERORDENING	
		Bij een dossier waar een lidstaat verantwoordelijk blijkt te zijn, waar er geen overdracht mogelijk is (bijvoorbeeld Griekenland, Bulgarije, Hongarije) meteen de humanitaire of discretionaire clause toepassen niet wachten tot het verstrijken van de termijnen.
	EEN OPLOSSING VOOR PERSONEN MET EEN LANG VERBLIJF IN HET OPVANGNETWERK	
		Een oplossing vinden voor «langverblijvers» (mensen die al meer dan 5 jaar in het opvangnetwerk zitten)

Probleem	Maatregel	Implementatie
<p>GEZONDHEID</p>	<p>ONMIDDELIJK MAATREGELEN NEMEN OM DE SCHURFTEPIDEMIE BIJ DE MENSEN OP STRAAT OP TE LOSSEN.</p>	
		<p>Terbeschikkingstelling van een toegankelijke locatie in de buurt van de plaats van registratie, zodat alle asielzoekers die nog op straat verblijven systematisch een medische screening kunnen ondergaan op veel voorkomende ziekten, waaronder schurft en TBC. Verzekeren toegang tot een doeltreffende behandeling (medicatie, douches, schone kleren) alvorens toegang te krijgen tot de opvang.</p>

**PERSONEN MET PSYCHOLOGISCHE KWETS-
BAARHEDEN OMWILLE VAN EEN LANG VERBLIJF
OP STRAAT METEEN ADEQUATE EN AANGEPASTE
HULPVERLENING AANBIEDEN.**

Tijdens de medische screening zorgt Fedasil ervoor dat elke persoon toegang heeft tot een psycholoog indien nodig. Indien het netwerk verzadigd raakt, kunnen mensen worden doorverwezen naar de humanitaire hub, waar zij toegang krijgen tot deze diensten, in afwachting van een structurele oplossing.

**VERZEKER DAT ALLE ASIELZOEKERS HUN REQUI-
SITORIUM TIJDIG ONTVANGEN, ZODAT ZIJ TOE-
GANG KRIJGEN TOT DE ZORG WAAR ZIJ RECHT OP
HEBBEN IN DE BESTAANDE VOORZIENINGEN.**

NBMV'S

EEN SAMENHANGEND EN VEILIG TRAJECT VOOR NBMV'S VERZEKEREN

Aangepaste omstandigheden aan het registratiecentrum : zet in op sensibilisering van de aanwezige agenten over minderjarigen, geen triage van de jongeren op basis van uiterlijk

De mogelijkheid om twijfel te uiten over de minderjarigheid van een jongere mag enkel bij de Dienst Voogdij liggen.

In het registratiecentrum voor verzoeken om internationale bescherming moet er een werknemer van de Dienst Voogdij aanwezig zijn om deze taak op zich te nemen.

De mogelijkheid om een leeftijdstwijfel te uiten mag enkel bij de Dienst Voogdij liggen, waarvan een vertegenwoordiger aanwezig moet zijn op de DVZ om deze taak op zich te nemen

		<p>Stop de praktijk van het systematisch uitvoeren van een leeftijdsonderzoek bij jongeren van 15 jaar en ouder, zeker als het overduidelijk is dat de jongere minderjarig is</p>
		<p>Plaats minderjarigen en volwassenen niet samen in het registratiecentrum, en geef hen adequate en transparante informatie over de procedure</p>
		<p>De registratie wordt uitgevoerd door een hiervoor opgeleide dossierbehandelaar, in aanwezigheid van een tolk die ook vertrouwd is met de procedures van toepassing voor minderjarigen.</p>

Vroegtijdige opsporing van de specifieke noden van de minderjarige, zodat hij/zij naar een aangepast opvangcentrum kan worden overgebracht

De transfer naar het opvangcentrum wordt uitgevoerd door een chauffeur

Wijs een voogd toe van zodra dat dit mogelijk is, in kwetsbare gevallen gebeurt dit onmiddellijk

ONMIDDELLIJKE STOPZETTING VAN DE PROTOCOLLEN BETREFFENDE KWETSBAARHEIDSCRITERIA, BESCHIKBAARHEID EN TOEGANKELIJKHEID VAN DIENSTEN - ZORGEN VOOR EEN GROTERE EN BETERE TOEGANKELIJKHEID VAN DE VOOGDIJDIENT, HET REGISTRATIECENTRUM EN DE DISPATCHING WANNEER MINDERJARIGEN ONDERDAK NODIG HEBBEN

CREËREN VAN AANGEPASTE OPVANGPLAATSEN VOOR MINDERJARIGEN

Doorgaan met het opzetten van opvangstructuren voor minderjarigen, al dan niet asielzoekers, waarbij kwaliteit wordt gewaarborgd, met dezelfde kwaliteitsnormen die gelden voor de jeugdzorg. Dit in samenwerking met jeugdzorg (nood aan aangepaste opvangplaatsen voor jongeren met specifieke noden)

Gastgezinnen voor personen die tijdelijke bescherming genieten, sensibiliseren over in NBMV's die internationale bescherming vragen. Voorzie een financieel en open deze mogelijkheid van opvang en steun voor alle NBMV's (niet alleen de Oekraïners).

